

172 Lib. III. P. I. De selectis Martyr.

tibus, tu solus me in tuto collocasti; media spe ad te nimioperè erecta, quæ mihi dormienti, sive morienti instar lucernæ est in medio umbræ mortis.

*Per Hermon
charitas.*

S. Hieron.

S. Justin.

603 Denique, celsissimo montis *Hermon* cacumine designatur rectissime *Martyrum Charitas* sublimissima. *Hermon* enim interpretatur *consecratio*, *dedicatum*, *consecratum* *Deo*, *anathema*, *destrucción*, *rete*. Unde *S. Hieron* lib. 1. contra *Jovinianum*, *de capite consecrationis*, vel *etiam anathematis*, *destructionis*, id est, à nobilissima consecratio. Etenim, illud in lege veteri consecratum *Deo* dicebatur, & *anathema*, quod ita erat divino cultui devotum, ut totum in perpetuum *Dei* esse deberet, nec sine sacrificio posset quis ex eo quidquam profanè usurpare. Hæc planè in *Martyrum charitatem* perfectè cadunt, quos erga *Deum* dilectio ita consecravit, ut humanos quosvis affectus omnino combusserit, consumpleritque, & inse converterit, & metamorphosi mirabili in *Deos* transtulerit. Ut enim eleganter *S. Laur. Justinii*, lib. 4. de ligno *vita* c. 6. de charitate loquens: *Renuntians cunctis aliis affectionibus* tota soli incumbit amor *effundens se toram in amorem illius*, cui respondere debet in reddendo amorem. Adeo potenter *Martyres* consecrat divinus amor, ut cor uni *Deo* devoveat; sitque & appellari possit occasio, intersectio, & mors quedam divinisima. De quo infra erit nobis sermo, ut etiam de reis, seu fagenæ metaphora.

C A P. VII.

Martyrum Fides, Spes, & Charitas ad instar extitere funiculi triplicis ternicoloris, quem rumpere non potuerunt hostium copie validissime.

604 *H*oc sanè probat sapientissimus *S. Salomon* Eccles. 4. ubi expendens quanti sit emolumenti mulorum contangui- neorum charitas, & amicitia, conflictorum que communicatio, & opera fidelis, ad re- tundendam valentioris inimici oppugnationem, & ad rei prosperæ accessionem; sub- Eccl. 4. 12. dit v. 12. *Si quispiam prævaluerit contra unum, duo ressuum ei: funiculus triplices difficile rumpitur.* Mitto hujus loci expositionem varietatem, & in re litteraria, & mylifica. Amplector libentissime pro præfensi instituto, *S. Hieronymi*, *S. Laurentii Jussini*, *Hugonis Carenis*, atque aliorum interpretationem, existimantum, hic allegoricum esse sermonem de *Virtutibus Theologicis*, *Fide*, *Spe* & *Charitate*. *Hugonem* Cardinalem audi: *Funiculus triplices, id est, Fides, Spes, & Charitas, difficile rumpitur, nam fortis ut mors dilectio.* Cadunt hæc potissimum in nostrorum *Martyrum Fidei*, *Spem*, & *Charitatem*: quæ in illis extitere ad instar funiculi triplices; ita in unum martyri opus deducantur, & connectantur. Propterea inquit *Salomon*: *Funiculus triplices difficile rumpitur.* Hebraicè *filum triplices*. Quod est dicere; licet filum per se tenue sit, & facile rumpatur, ut dicitur *Judi. 16. 12.* Nihilominus tamen juncta plura fila, efficiunt funiculum non facile rumpendum. *Un hilo quién quiera lo quiebra, pero no un torzal detres, no una trenza, y menos un cordon.* Biblia vetus Ferrarensis legit: *El hilo atrecedo no ayna sera arrancado.* Vulgaris alia translatio: *La cuerda*

Hugo.

tius diabolica saevitia pro dimovendis à *Fidei*, *Spei*, & *Charitas* proposito athletis Christi fortulmis. Et quidem cur cassa omnino non esset omnis Tyrannorum injuria, ac facile retusa, cum ejusmodi funiculus fuerit *Spiritus S. virtute contextus*, & ordinatus? *Est Fides virtus, & Charitas funiculus triplices*, qui difficile rumpitur. *Hunc Spiritus S. contextus, & ordinatus.* Per *Fidem* subiicitur anima sapientie, per viruitem eandem imitatur, per *Charitatem* vero copulatur, atque perficitur. Verba sunt *S. Lauren. Justin.* in fasciculo amoris cap. 7. *Kem totam singularem premo.*

605 Atque in primis, *fili* nomenclatione *Filia sunt tres virtutes Theologicas*, non est difficile probare. *Fidei Christianæ* datur *filii* nomen *Josu. 2. 18.* Fuit enim adumbrata *filii cocco*, quod *Raab*, juxta Exploraorum premonitionem, è feneitra tui pendit. Sic excogitavit *S. Ambro.* de fide lib. 5. c. 5. *Signa fidei*, atque vexilla *Dominicae passionis* attollens, coccum in fenestra ligavit, ut species crucis mystici, quæ fore mundum redemptura, vernaret. Sic etiam interpretatur *Philo Carpa.* ad c. 4. *Canti. v. 3.*

De Spe habes *Ofee 2. 15.* *Dabo vallem Ofe. 2. 15.* *Auctor ad aperiendam spem.* Ex *Hebraeo* efferas: *Ad filium spei.* Theodotion vertit: *Ad fidelitatem, & speculationem.* Sic etiam Proverb. 23. 17. *Habebis spem in novissimo* Prov. 23. 17. & *præstolatio tua non auferetur.* *Hebraicæ non excindetur;* sumpta metaphorâ a filo, quod excinditur. *Vetus Hispanica translatio Ferrarensis* legit: *Tu esperanza no sera tajada.*

606 De *Charitate* dicitur *Canti. 4. 3.* *S. Can. 4. 3.* *cum vita coccinea labia tua.* *K. Salomon*, & *R. Innomatus*, & *Victorius Scialac* in sua translatione ex Chaldaeo, & lingua Arabicæ, vertunt: *Sicut filam coccineum*, quod ruber, sic labia tua rubore suffunduntur *Charitas*. Ut enim *S. Grego. Nyss.* Orat. 7. in *S. Nyss.* *Canti.* Per *funiculum* docetur Ecclesia de consensu animorum. *Dilectio* *funiculas* interpretatur. Ecce tria *fila*, *Fides*, *Spes*, & *Charitas*, quæ, eis martyrii cruce rubeant in *Martyribus*, ternicoloris tamen sunt. *Fides* quandoque, ob ipsius sinceritatem, & puritatem, filum est candoris eximii. *Spes*, quia beatitudinis fructus spectat, viride est filum. *Charitas*, ob illius ardorem, ad instar est purpurei fili. Quæ colorum varietas conciliat *Martyribus* peculiarem pulchritudinem, & splendorem.

607 Tria hæc *fila* penè nullius roboris sunt, *fili* ab invicem separantur. Quid enim *Fides*, & *Spes* valent sine *Charitate*? & *Charitas* sine *Fide*, & *Spe* quomodo stare poterit? Ut insuperabilia sint, & roboris propemodum infiniti, quemadmodum in *Martyribus* evenit, opus est in unum deducantur, & connectantur. Propterea inquit *Salomon*: *Funiculus triplices difficile rumpitur.* Hebraicè *filum triplices*. Quod est dicere; licet filum per se tenue sit, & facile rumpatur, ut dicitur *Judi. 16. 12.* Nihilominus tamen juncta plura fila, efficiunt funiculum non facile rumpendum. *Un hilo quién quiera lo quiebra, pero no un torzal detres, no una trenza, y menos un cordon.* Biblia vetus Ferrarensis legit: *El hilo atrecedo no ayna sera arrancado.* Vulgaris alia translatio: *La cuerda*

da

Virtutibus.

Cap. VII.

173

da de terliz grave es de romper. Expende modò *S. Laurentii Justinii*. effatum de ligno

vitæ lib. 4. de *Charitate* cap. 5. *Charitas robur est fidei, fides fortitudo est Charitatis, & tunc verum nomen est, & verus fructus amborum, cum insolubilis manet connexione utriusque.*

Ubi enim simul non fuerint, simul desinunt, quia sibi invicem juvamen sunt, donec desiderium credulitatis implet remuneratione visionis. Parit etiam spem, deducens nos ad *Deum*, qui est summa *Charitas*. Hæc quamvis in universum vera sint, nullibz ve- riora arbitrabz quā in *Martyrum Fide, Spe, & Charitate*; quæ quidem ita in unum sunt deduēta ad opus martyrii consummandum, ut *Charitas* eximium extiterit *Fidei*, & *Spei* robur; *Fides* autem, & *Spes* fortitudo *Charitatis* ac proinde tam indisolubilis earum connexione, ut nulla *Tyrannorum* vis potuerit *funiculum* hunc triplicem, & ternicolorem disrumpere.

608 Liceat hic adnotare quod usitatum jam olim fuit apud veteres, qui in suis amatoriis, & sacris incantationibus terna *filia* coloris triplicis adhibebant, quibus cereæ, vel luteæ adnecabantur illorum imagines, quos ad suum amorem alliceret volabant. De quo *Virgi. Ecloga 8. v. 73.* Ubi maga loquens cum *Daphnide* circumdat tria licia, seu *fila*, quibus item color triplices: deinde separatim ducit ter circum altaria effigiem ceream, five luteam *Daphnidis*.

Virg. *Terna tibi hac primum triplici diversa colore*

Licia circumdo; terque hæc altaria circum Effigiem duco: numero Deus impare gaudet. Necesse tribus nodis ternos, Amarylli, colores: Nelle, Amarylli, modo, & Veneris, dic, vin- cula noctis.

Ternarius silorum numerus, & ternus color in incantamentis plurimum valere existimabant. Cereas vero fuisse, aut luteas eorum imagines, quos incantationibus affiebant, probat notier *Cerda* ex *Ovidio de Me- dea* in *Hypisphe*.

Ovid. *Devovet absentes, simulacraque cerea singit, Et miserum tenues in ieur urget acus.*

In his etiam imaginibus inscribi solebat *Ternario* nomen illius, qui incantabatur, ut *Tacitus* videtur observare 2. Ann. Deinde ternario numero exitimabatur Deus gaudere in his incantationibus: est enim numerus perfectus, & Deo ipsi facer, quo ipsius Lei potestas signabatur. Unde *Aristo*. lib. 1. de coelo cap. 1. *Utimur hoc numero ad cultum Deorum.* De quo habes plura apud *Cerdam nostrum*.

609 Atqui, ut ex iis nonnulli splendoris concilietur nostrotum *Martyrum Fidei*, *Spei*, & *charitati*, observare oportet, *Christum Dominum* esse cælestem, ac proflus divinum incantatorem. Hanc illi nomenclationem dat *Clem. Alexan. 1. Pædagogi c. 2.*

Verbum paternum solus est sanctus agrotæ animæ incantator. Imò appellari *Christum Domini* *Pf. 57. 6.* *Veneficum incantantem sapienter*, multi existimant ad illum *Psalillum*. Divini certè hujus incantatoris incantamenta elucere præstunt in Ecclesiæ *Martyribus*, certum esse debet, ut qui ita ad martyrium advolabant, omnemque tormentorum apparatum generose, ac facilimè sub-

P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

ibant, ac si incantati essent; atque adeò omnis sensus expertes. Cæterum qua ratio-

ne à Christo incantati? Crediderim filis tribus triplici diversis colore, & in unum deductis, & coadunatis; videlicet Fide animosa, spes eretissima, charitate ardentissima; quibus illos Deus, at quoque ob fragilem naturam cereos atque & luteos, ita circumdedit, constrinxit, atque in suum amorem allexit potentissime, & suavissime, inscripto altè, & impresso Christi nomine in corde & ore, ut quadammodo impassibilis reddiderit, atque adamantinos, ne copiae hostium potentissimæ eos dimovere à proposito possent, ne latum quidem unguem, nec dum disrumpere. *Funiculus triplices difficile rumpitur.* Hinc *S. Nazianzenus Orat. 3.* *Christianorum Martyrum fortitudinem commendans: Cum igne, & ferro, & bel-*

S. Nazianzenus

luis, & Tyrannis, & præsentibus malis, &

denunciatis, alaci animo, velut in alienis

corporibus, imò quasi corporum expertes, di-

micarunt.

610 Hujusmodi *funiculis*, id est, *SS. Martyrum Fide, Spe, & Charitate*, firman- dant & stabiliendam fore Dei Ecclesiam, di-

vinus prædictus Isaias cap. 33. 20. Respic-

Isaia 33. 20.

Sion Civitatem solemnitatis nostræ: oculi tui vi-

debunt Jerusalem habitationem opulentam, ta-

bernaculum, quod nequaquam transferri pote-

rit: nec auferentur clavi ejus in sempiternum,

& omnes funiculi ejus non disrumpentur.

Quod est dicere: oculi tui cernent Christi

Ecclesiam summis opibus auctam, & ampli-

ficatam, atque divinis omnibus præsidis &

ornamentis mirificè redundantem. Taber-

naculum erit, in quo Deus ipse humanitate

vestitus sibi sedem constituet: tabernacu-

lum non errans, & vagum, ut olim Mosaï-

cum; neque enim à loco in locum migra-

bit. Hanc tamen firmitudinem, & stabilita-

tem habebit à clavis, & funiculis, quibus

ve illius intendetur; sunt autem Mart

yribus, quos clavis, & funiculus,

stabiliuntur

Ecclesia.

Pf. 103. 3.

Theod.

Martyribus,

quo clavis,

& funiculus,

stabiliuntur

Ecclesia.

Pf. 103. 3.

Aristo.

Ar.

<p

174 Lib. III. P. I. De selectis Martyr.

rumpentur: Hinc Christianæ Ecclesiæ insuperabilis firmitudo, & robur invictum adversus omnes Tyrannorum machinationes.

611 Imò verò etiam addidisse, Ecclesiam istiusmodi funiculis, quasi sacris quibusdam incantationibus, stabiliri adeò fortiter, ut impatibilis quodam modo reddatur ad hostium iactus. Propterea nominari reor Ecclesiam Civitatem incantatam. *Pf. 121. 3.* Jerusalēm, quæ adiiscatur ut Civitas, cuius participatio ejus in id ipsum. Sermo est de Ecclesiæ fundatione sub allegoria Civitatis, domus, & Templi. Docti viri ex fonte Hebraico ita efferunt haud malè: *Jerusalēm*, quæ adiiscatur ut Civitas, quæ in suum sibi commodum tota est pariter incantata. Nam radix, unde variae translationes (quas apud Lordinum videbis) pullulant, valet convenire, conspirare, conjungi, consociari, & incantari. Et traducitur verbo incantandi à Vulgato. *Deute. 18. 15. Psalm. 57. 6. Isaia 47. 9. & 11.* Hæc fatus, ut appareat, posse Ecclesiam Civitatem incantatam vocitari, simili incantationis genere, quo incantamenta fieri solebant tribus filiis versicoloribus, quæ in re divina sunt nostrorum Martyrum Fides, Spes, & Charitas; quibus Ecclesia ita stabilitur, & firmatur adversus omnem persecutorum potentiam, ut videatur incantata.

C A P. VII I I.

Pro illustrandis Martyrum Fide, Spe, & Charitate, belle deserviunt tres Gratiae, seu Charites.

612 Rælibare cursim erit opus quæ de tribus Gratias, sive Charitibus multi scriperunt. Natalis Comes lib. 4. Mythologæ cap. 15. Alexander ab Alexa. lib. 5. cap. 1. Gregorius Giral. Syntagm. 13. Lambinus in lib. Carminum Horatii, Lælius Bifciola lib. 17. horarum successivum cap. 3. In primis à Latinis *Gratia* nominantur, à Græcis *χριστιανός*. Est autem *charis* (ut ex divinis litteris constat) *eximium donum, & insignis gratia, corona, & pulchritudo*. Rursus *Gratia*, seu *Charites* esse tres & forores corundem Parentum filias, communis existimatior est. Hesiodus in Theogonia canit:

*Tres sibi & Eurinome Charites parit, edita magna
Oceano forma præstanti, & corpore Nympha,
Euprosinen, atque Aglaiam, Thaliamque decoram.*

Deinde, caffissimæ Virgines fuisse existimantur, summae pulchritudinis, & hilaritatis, Veneris affectæ, pulchricomæ. Nudas nonnulli singunt, alii verò pulchridè vestitas. Pausanias in Baetio notat olim sculpi, & pingi solitas induatas. Ovidius Od. 30. vestibus solitus esse dicit: *Solutis Gratia zonis*. Fuisse inter se associatas, manibus implexis, in modum circuli, circumfertur. Ac demum ab his Gratias elegantem ex floribus coronam fuisse contextam, & Pandoræ feminarum primæ impostam, nonnulli scribunt. Tertulli. de corona militis, Irenæus adversus Haeres, Fulgentius in Mythologo, Hesiodus lib. qui inscribitur, opera, & dies.

*Tres Gratia
quaesitæ*

Hesiod.

Ovid.

613 His positis, accommodandi licentia utens, exstimo dicta hactenus deservire haud inepte ad illustrandas tres nostrorum Martyrum virtutes Theologicas, Fidem, Spem, & Charitatem; quæ solent Christiano more depingi ad instar adolescentularum pulcherrimarum: & sunt veluti tres Gratiae, seu Charites eximiæ pulchritudinis, & hilaritatis; forores in nostris Martyribus ita mutuo associatae amore, ut nulla adversariorum potentia potuerint separari: verè Solis justitiae filiæ, & humanae Christi naturæ emergentis ex magno passionis, & mortis suæ Oceano: pellucidè vestitæ ob egregiam sinceritatem, & animi candorem. Hæ nostris Martyribus coronam ex bonis omnibus, sapientia nimirum, prudentia, temperantia, fortitudine, justitia, puritate, aliisque similibus donis, quasi versicoloribus flosculis, contexuere; nam à Fide, Spe, & Charitate omnes aliæ Virtutes enascuntur.

614 Quæ omnia emicare videntur illis *Prov. 1.8.* Proverbiorum verbis cap. 1.8. *Audi, fili mi, disciplinam Patris: & ne dimittas legem Matris tuæ: ut addatur gratia capiti tuo, & torque tollo tuo.* Priora verba nostros potissimum Martyres indigitare videntur. Nam pro *disciplinam*, est Hebraicè *musar*, quod propriè sonat *vincula, ligationem, doctrinam severiorem*, quæ præ se fert duram quandam castigationem, vincula, carceres, verberationes, & alia corporis incommoda, & cruciamenta; ut videre est *Isaia 53. 5.* *Disciplina pacis nostra super eum*, ubi pro *disciplina*, ponitur eadem vox *musar*, & sermo est planus de Christo cruciatum, & mortem subeunte, uni Martyrum principe: & referunt vox *disciplina*, ad immanissimum Astartoris nostri flagellationem, ex multorum Interpretum mente. Rursus, pro *legem*, subest Hebraica vox *thorah*, quæ & legem, & sagittam, seu *jaculum* significat. Jam verò *Patris nomine* Deum ipsum intelligunt Lyra, Beda, Hugo, Dionysius, & alii; uti etiam *Matris* voce Ecclesiæ.

615 Existimo ergo, moneri fideles omnes ita debere esse erga Christi parentis optimi Evangelicam doctrinam, & matris Ecclesiæ leges, & statuta affectos, ut si opus sit, tormenta omnia, & mortem perpetuantur libenter, omnes castigationes, ligaciones, vincula, & carceres, sagittarum, & jaculatorum quorumcumque iactus pro Christiana disciplina, Pende Christi, & Ecclesiæ doctrinam; & liquidum tibi erit, qualia quantaque præ se ferat incommoda a fidelibus generose subeunda pro illius observantia. *Matt. 10. à v. 34. Nolite arbitrari, quia pacem venerim mittere in terram; non veni pacem mittere, sed gladium, &c.* Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Qui inventit animam suam, perdet illam: & qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam. Similiter cap. 16. 24. Hinc non absque Crucis, seu cruciamentorum mysterio data, & promulgata lex fuit, ut ingeniosè obseruat S. Petrus Damianus lib. 6. Epist. 22. his verbis: *Quid dicam, quod & lex veteris instrumenti in ipso sue promulgationis initio mysterium jam redolebat Crucis: dum videlicet, sicut ista compingitur lignis, ita nihilominus & illa digito Dei geminis exarata nosecatur in tabulis: & quia denarius numerus*

*S. Pet.
Dami.
per.*

*Tres Gratia
tres virtutes
Theolo. in
Martyribus.*

*Lex vetus
non sine
Crucis &
cruciamen-
torum sacra-
mento.*

*Thau lex
Cruci adfo-
ciata.*

S. Ignat.

*LXX.
Corona gra-
tiarum in
Martyribus.*

per.

Virtutibus. Cap. VIII. 175

per X litteram, quæ signum Crucis representat, exprimitur; lex autem per decalogum data fuisse non dubitatur; perspicuum est, quod & lex illa, licet occulte, salutifera Crucis in se sacramenta continuit, quod postmodum coruscando per mundum, *Evangelica gratia claritas* revelavit. Sanè èo spectat illa legis promulgatio mysterio Crucis adiuncta, imò Crucem ipsam revelans; ut ostendat, perfectam, & practicam divinæ legis observantiam præ se ferre crucis, cruciatus, & mortem pro Christo subeundam. Atque hoc mysterium latere arbitrio sub signo *Thau*, quo signati dicuntur servi Dei Apoc. 6. à verf. 3, per quos Joachimus Abbas universos Martyres intelligit amicos stolis albis, & præ manibus triumphatorum palmas habentes. Lyranus ad Martyres coarctat sub Diocletiano passionis affectos. Atqui *Thau* signatur, quod Crucis figuram habet; unde Ezechi. 9. 4. ubi Vulgatus habet *signa Tau*, Syri Codices legunt, *signa Crucem*, uti refert ex Caninio Joannes Grial in notis ad S. Iosuæ lib. 1. Etymo. Adde quod Origenes, & Hieronymus ibidem obseruant; *Thau*, quia ultima est litterarum Hebraicarum, & quia *Thora*, id est, lex incipit à littera *Thau*, significare eos, qui perfectam, practicamque habent divinæ legis scientiam. Quod in Martyres eadit præseruit, qui ita divinæ legis observantiae fuerunt additi, ut pro illa Crucis, cruciamenta, & mortem perirent. Martyribus ergo potissimum adaptanda Salomonis verba, quæ tractamus; illi enim absoluissime Patris disciplinam audierunt, atque Christianæ Ecclesiæ legem sunt amplexati, adeò fortiter, ut martyrum perficiunt, ne illam dimitterent. Unde S. Ignatius Epist. 15. ad Romanos; *Utinam fruar bestias, quæ ad me dilaniandum preparantur, &c.* Jam incipio *discipulus esse Christi*. Quasi dicat; jam tunc disciplinam Patris perfectè audio, cùm cruciamentis pro Christo afficio.

616 Quid igitur Salomon subindet? Ut addatur *gratia capiti tuo*. Pro addatur Hebraicè est *livieiah* à radice *lavah*, id est, addidit, vel *feneratus* est, vel *dedit feneri*. Deinde pro *gratia*, est Hebraea vox *aben*, quæ pro favore sumitur, & venustate, vel *chin*, quod significat firmitatem, seu validitatem. Græcè est *χριστος*, quod (uti supra statuimus) significat *eximium donum, insignem gratiam, coronam elegantissimam, pulchritudinem, venustatem*. LXX. Seniores habent in plurali *χριστος*, unde efférunt: *coronam Gratiarum*, aut *Charitum suscipies vertici tuo*; cum intuitu planè ad tres Gratias, seu Charites: per quas designari reor tres virtutes Theologicas, Fidem, Spem, & Charitatem, quibus nostri Martyres perfectissimi paternæ disciplinæ, & maternæ legis observatores sunt coronati, & condecorati. Has virtutes jure merito appellat Rex pacificus *eximium donum, in lignem gratiam*, seu *gratias, coronam elegantissimam, Martyrum pulchritudinem, & venustatem, firmitudinem, validitatem*; quas Pater Deus dedit illis fœnori, ut per martyrii opus gratiae fecundissimum fructus redderent überimos. Quid enim vetat ad hunc fœnum Salomonis verba propriè revocare, quandoquidem ternarius *Charitum*, seu *Gratiarum*

numerus suffragatur, nominis etymologia, doni videlicet eximi, insignis gratiae, & favoris; nec in adiunctio inter se, & conexio, indissolubilis; ortus ex nobilissimis parentibus; pulchritudo; venustas, virginalis puritas, & candor eximi?

617 Si verò singula Gratiarum nomina, & interpretationes in singulas Virtutes Theologicas inflectere velis: prima dicta est *Græcæ Aglaja*: Latine *claritas, splendor, venustas, voluntas, majestas*. Quod ad fidei Christianæ, claritatem, splendorem, venustatem, voluntatem, & majestatem commode referri potest: quid enim usitatus quam fidei Christianæ attribui claritatis, & splendoris nomenclaturam: *la lux, i resplendor de la fe*. *Fidem de Re* & proinde S. Laurent. Justin. de Lig. *Aglaja* *quaesitæ*.

Nec dubium, quin in Martyribus major fidei *Christianæ* splendor, & claritas apparuerit.

Deinde Gratiarum secunda appellatur *Thalia*, id est, *viriditas, pullulatio, florida*. *Thalia* *spem*.

Qua etiam etymologiæ spes Christianæ venustè commendatur; quæ viriditas quædam, pullulatio, & florula. Virtus est, cum æternæ beatitudinis fructum spectet, & inter martyrii processus vehementissimas pullulat magis, viridior, & floridior appareat.

Inde *Iaia 44. de Martyribus*, quos *Dei reges* appellat, ait: *germinabunt inter herbas quasi salices justa præterfluentes aquas*. Ut enim S. Thom. lib. 2. de eruditione Principis cap. 5. *Spes juxta fontem bonitatis planata est, & ideo habet bonorum libertatem*.

Arbor benedicta fructus uberes habens, cum à misericordia Dei abundantier irrigetur, in hyeme præsentis exiliu habet quasi tempus verum, & floridum. Ac demum Martyrum *Charitatem* meritò *Euprosinam* appellates, id est, letitiam, delectationem, oblationem: *Euprosinam charitatem*.

ut pote quæ erga summè amabilem, & delectabilem Dei bonitatem corripiat; tamque abunde Martyres ipsos perfundat, vel inter horrificos eum tormentorum apparatus, & atrocitatem, ut nihil sit illis delectabilis, & jucundius, quam pati pro Christo, quem summè diligunt. *Charitas* (ait Hugo de S. Victore in cap. 3. Proverb.) *munit mentem, conscientiam exhilarat, deinde audacem reddit*.

618 Sunt etiam in nostris Martyribus Fides, Spes, & Charitas mirabilis nexus inter se adiunctæ, & quasi manibus implexis divino quodam circuitu revoluuntur: uti præclarè obseruant Sanct. Ambro. in cap. 17. *Lucæ. Ex S. Ambro.*

Charitas ex Charitate Spes, & rursus in se sancto quodam circuitu revoluuntur. Consonat Joannes Climacus Ser. de vinculo fidei, & charitatis, gradu 30. *Nunc itaque Fides, Spes, & Charitas, iria haec, quibus reliqua omnia conjunguntur, atque artificissime colligata continentur*. Equidem *hunc Virtutum primam radium, secundam lucem, tertiam circulum intelligo*. Ex quibus omnibus unus splendor, atque una claritas efficitur.